ସାକ୍ଷାତକାର

ତ୍ରିଲୋଚନ ମହାପାତ୍ର

(ତ୍ରିଲୋଚନ ମହାପାତ୍ର ୪୦ ବର୍ଷ ଧରି ଶିକ୍ଷକତା କରିଥିଲେ। ଶିକ୍ଷକତା କରିଥିବା ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ 'ମୋ ବିଦ୍ୟାଳୟ', ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ 'ମୋ ପିଲା', ଏବଂ ସେହି ଗ୍ରାମଟିକୁ 'ମୋ ଗ୍ରାମ' ବୋଲି ବିବେଚନା କରୁଥିଲେ। ତେଣୁ ତାଙ୍କୁ ସମସ୍ତେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଏବଂ ଭକ୍ତି କରୁଥିଲେ। ସାମାଜିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେ ବିଭିନ୍ନ ସାହିତ୍ୟିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ, ସାମାଜିକ ଓ ଶୈକ୍ଷିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଗଢ଼ିବା ଓ ତାର ବିକାଶ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ। ସେ ଜଣେ ଭିନ୍ନ ମଣିଷ ଭାବରେ ପରିଚିତ। ତାଙ୍କ ସହ ଏକ ଆଳାପ - ଡ.ପ୍ରମୋଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ)

ପ୍ର. ଦା. - ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷକ ଭାବେ ଶିକ୍ଷାଦାନ କରି ଆପଣ ଅବସର ନେଇଛନ୍ତି। ଏଥିପାଇଁ କେତେ ଗୌରବାନ୍ୱିତ ?

ତ୍ରି.ମ. - ଗୋଟିଏ ସମାଜର ମୂଳଦୁଆ ପଡ଼େ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ। ନୋବେଲ ପୁରସ୍କାର ବିଜେତା ଅର୍ଥନୀତିଜ୍ଞ ଅମର୍ତ୍ତ୍ୟସେନଙ୍କ ଗବେଷଣାଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟ ହେଉଛି - ଯେଉଁ ଦେଶର ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ଯେତେ ଉନ୍ନତ ସେ ଦେଶ ସେତେ ଉନ୍ନତ। ଏ ସଂପର୍କରେ ସେ କୋଡ଼ୋଟି ଦେଶର ଉଦାହରଣ ଦେଇଛନ୍ତି। ମୋ ଦେଶର ମୂଳଦୁଆ ପଡୁଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ମୁଁ ଯଦି ଗୁଣ୍ଡୁଚିମୂଷାଟିଏ ସାଜିଛି ତାହା ମୋତେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ଗୌରବାନ୍ୱିତ କରିଛି। ମୋ ନନା (ବାପା) ଗାଁ ରେ ଚଟାଳୀ କରିଥିଲେ। ସେଠାରେ ମୋର 'ଖଡ଼ିଛୁଆଁ' ହୋଇଥିଲା। ମୋର ପ୍ରାଥମିକ ପ୍ରଧାନଶିକ୍ଷକ (ନରଣଗଡ଼) ପୂଜ୍ୟ ଗୋଲକ ବିହାରୀ ବଳବନ୍ତରାୟ ଓ ନରଣଗଡ଼ସ୍ଥିତ ଚିନ୍ତାମଣି ବିଦ୍ୟାନିକେତନର ପ୍ରଧାନଶିକ୍ଷକ ପୂଜ୍ୟ ପଦ୍ମନାଭ ରଥଙ୍କ ଆଦର୍ଶଦ୍ୱାରା ମୁଁ ପ୍ରଭାବିତ । ଏହି ଆଦର୍ଶକୁ ପାଥେୟକରି ମୁଁ ଶିକ୍ଷକତା କରିଛି। ସଫଳତା ପାଇଛି।

ପ୍ର. ଦା. - ଆପଣ ଶିକ୍ଷକତା କାଳରେ ଶିକ୍ଷକଙ୍କର ଅନେକ ସମସ୍ୟା ଥିଲା। ଏହାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କ'ଣ ଥିଲା ?

ତ୍ରି.ମ. - ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ସରକାର ଅଳ୍ପ କେତୋଟି ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ମାଧ୍ୟମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ ହାତକୁ ନେଲେ। କାଁ ଭାଁ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଖୋଲିଲେ। ଷଷ୍ଠଶ୍ରେଣୀରୁ ସ୍ନାତକ ଶ୍ରେଣୀଯାଏଁ ପଢ଼ିବାପାଇଁ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ଖୋଲିବା ଦାୟିତ୍ୱ ଜନଗଣଙ୍କୁ ଦେଲେ। ସଚେତନ ଗ୍ରାମବାସୀ, ଅଂଚଳବାସୀ, ରାଜନେତା, ଧନୀ, ଶିକ୍ଷାବିତ୍‌ଙ୍କ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରେ ନିମ୍ନ ମାଧ୍ୟମିକ, ମାଧ୍ୟମିକ ଓ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟମାନ ଖୋଲିଲା। ଶିକ୍ଷକ, ଅଧ୍ୟାପକ, କର୍ମଚାରୀ ମାଗଣା ବା ଅଳ୍ପ ଭାତିଆ ପାଇ ଖଟିଲେ। ମାଟି, ପଥର ବୋହି ଘର ତୋଳିଲେ। ଗାଁ ଗାଁ ବୁଲି ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ସଂଗ୍ରହ କଲେ। ହାଟ, ଘାଟ, ପଥରଖଣି, କାଜୁ ପଡ଼ିଆ ବୁଲି ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ କଲେ। ପରିଚାଳନା ସମିତି ଦୟା ଉପରେ ଏମାନଙ୍କର ଚାକିରିର ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ ନିର୍ଭର କରୁଥିଲା। ଶିକ୍ଷକ, ଅଧ୍ୟାପକ ଓ କର୍ମଚାରୀଙ୍କରବେତନ ଓ ଚାକିରିର ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ ଏ ଦୁଇଟି ମୁଖ୍ୟ ସମସ୍ୟା ଥିଲା।ପୂଜ୍ୟ ବନମାଳୀ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ, ପ୍ରଫେସର ଅବନୀ କୁମର ବରାଳ ଓ ଶ୍ରୀକୈଳାସ ଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଶିକ୍ଷକ ମହାସଂଘ ଆନ୍ଦୋଳନ କଲା। ୧୯୭୪ର ଐତିହାସିକ ଆନ୍ଦୋଳନ କାଳରେ ଏ ଦୁଇଟି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହେଲା। ଦରମା ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ଖାତାକୁ ଆସିଲା। ଚାକିରି ସ୍ଥାୟୀ ହେଲା। ୧୯୭୧ ରେ ମାଇନର ସ୍କୁଲ ପ୍ରଧାନଶିକ୍ଷକ, ସହକାରୀ ଶିକ୍ଷକ ଓ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ମାସିକ ଦରମା ଯଥାକ୍ରମେ ପଚାଶଟଙ୍କା, ଚାଳିଶଟଙ୍କା ଓ ତିରିଶଟଙ୍କା। ମାଧ୍ୟମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଶିକ୍ଷକ ଅଶୀ/ନବେ ଟଙ୍କା ପାଉଥିଲେ। ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ ଦରମା ଥିଲା ଦୁଇଶହରୁ ତିନିଶହ ଟଙ୍କା। ଏବର କଥା ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି। ମୁଁ ୧୯୭୩ ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଶିକ୍ଷାଜିଲ୍ଲା ଶିକ୍ଷକସଂଘର ଅନ୍ୟତମ ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା। ସେଠାରୁ ୧୯୮୩ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜିଲ୍ଲା ସଂପାଦକ ଥିଲି। ୧୯୭୪, ୧୯୭୮, ୧୯୯୪ ଓ ୧୯୮୮ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସକ୍ରିୟ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିଥିଲି। ବହୁବାର ଗିରଫ ହୋଇଥିଲି। ଶିକ୍ଷକ ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ପାଇଁ ସଭାସମିତି, ଆଲୋଚନାଚକ୍ର, ସଚେତନତା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ, ସମ୍ମିଳନୀ ଆଦିରେ ସକ୍ରିୟ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରୁଥିଲି।

ପ୍ର. ଦା.-ଆପଣ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି। ସେସବୁ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହୋଇଛି ବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି କି ?

ତ୍ରି.ମ.-ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ଶିକ୍ଷା ଓ କୃଷି ସବୁଠାରୁ ବେଶି ଅବହେଳିତ। ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ଖୋଲି ଏହାକୁ ବିକଶିତ କରାଇ ସମାଜ ଗଠନରେ ସହାୟତା କରିବା ବଦଳରେ ସରକାର ଘରୋଇ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କଲେ। ଏଣୁ ଏବେ ସାରା ରାଜ୍ୟରେ ତଥା ଦେଶରେ ପାଠ ଦୋକାନ, ପାଠ ହାଟ, ପାଠ ଗୋଦାମ, ପାଠ ମଲ୍, ପାଠ ବିଗ୍‌ବଜାର, ପାଠ କାରଖାନା ଖୋଲାଯାଉଛି। ଯାହା ଅଣ୍ଟା ଯେତେ ଦମ୍ଭିଲା ସେ ସେତେ ପାଠ ନାମକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର (ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍) କିଣିପାରୁଛି। ଏଠାରେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଢଙ୍ଗରେ ମାକ୍‌ଲେ ପ୍ରଚଳିତ ଶିକ୍ଷା ପଦ୍ଧତିର ଗୁରୁତ୍ୱ ଅଧିକ। ଏଣୁ ଏଠାରୁ ଗୁଡ଼ିଏ

ତୁମପ୍ରତି ହେଉଥିବା ଅନ୍ୟାୟକୁ ଯଦି ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହିତ ସହିଯିବ, ନ୍ୟାୟ ତୁମପାଖକୁ ଆପେ ଆପେ ଆସିଯିବ।

ଉନ୍ନତ ମସ୍ତିଷ୍କର 'ଲୋକ' ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛନ୍ତି। ସେମାନେ ଭୋଗୀ, ଭାରତୀୟ ଶିକ୍ଷା ପଦ୍ଧତିରେ ହୃଦୟକୁ ବିକଶିତ କରାଯାଏ। ଏଠୁ ହୃଦୟବାନ ମଣିଷ ସୃଷ୍ଟି ହୁଅନ୍ତି। ଏମାନେ ତ୍ୟାଗୀ। ମୋ ଅବସର ପରେ ଦେଖୁଛି ଭୋଗୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଛି। ତ୍ୟାଗୀ ମଣିଷଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ସୀମିତ ହେଉଛି। ସରକାରୀ ସ୍ତରରେ ପ୍ରାଥମିକଠାରୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁଠି ଶିକ୍ଷକ ଅଭାବ। ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯାଇପାରେ, ମାତ୍ର ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କ ପ୍ରତି ଯେଉଁ ଅବହେଳା ହେଲା ତାହା ପୂରଣ କରାଯାଇପାରିବ କି ?

ବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ତରରେ ଶିକ୍ଷକ ନିଯୁକ୍ତି ବନ୍ଦ। ଏଠାରେ ଗଣ ଶିକ୍ଷକ, ଶିକ୍ଷା ସହାୟକ, ଚୁକ୍ତିଭିତ୍ତିକ ଶିକ୍ଷକ ଆଦି ନିଯୁକ୍ତି ପାଉଛନ୍ତି। ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ ଷାଠିଏ ସତୁରି ହଜାର ଟଙ୍କା ପାଉଥିବା ବେଳେ ଜଣେ ଶିକ୍ଷା ସହାୟକ ଦଶ ବାର ହଜାର ଟଙ୍କା ପାଉଛି। ଶିକ୍ଷାଦାନର ମାନ କମୁଛି। ମୋ ମତରେ ସମସ୍ୟା କମିନି, ବଢ଼ିଛି ।

ପ୍ର.ଦା- ଆପଣ କହନ୍ତି, 'ମୋ ବିଦ୍ୟାଳୟ, ମୋ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ, ମୋ ପିଲା, ମୋ ଗାଁ ଲୋକ' - ଏମିତି କାହିଁକି ???

ତ୍ରି.ମ.- ଏହା ହେଉଛି ଜଣେ ଭଲ ଶିକ୍ଷକର ମୂଳମନ୍ତ୍ର। ମୋ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପାଇଁ ଭାବିଲେ ତା'ର ସର୍ବାଙ୍ଗୀଣ ବିକାଶ ପାଇଁ ଲାଗିପଡ଼ିବେ। ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଶିକ୍ଷାଦାନ କରିବା ସହିତ ସେମାନଙ୍କୁ ବିକଶିତ କରାଇବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରିବେ। ବିଦ୍ୟାଳୟର ଉନ୍ନତି ଲାଗି ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କର ସହଯୋଗ ଲୋଡ଼ା। ଏଇ ସହଯୋଗ ମିଳିବା ସହଜ ହେବ। ମୁଁ ବଲାଙ୍ଗୀର ଜିଲ୍ଲା ବଙ୍ଗୋମୁଣ୍ଡା ବ୍ଲକ୍ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବିରପାଲି ମାଇନର ସ୍କୁଲ, କୁଦିଆରୀ ମାଇନର୍ ସ୍କୁଲ ଓ କନ୍ତିଆ ମାଇନର ସ୍କୁଲରେ ଥିଲି। ୩୮ ବର୍ଷ ଚାକିରି କାଳରେ ମୁଁ ଏଇ ମନ୍ତ୍ର ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟକରି ସଫଳତା ପାଇଛି। ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ସକଳ ସହଯୋଗ ପାଇଁ ମୁଁ କୃତଜ୍ଞ।

ପ୍ର.ଦା-ଆପଣ ଜଣେ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟିକ। ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ ଓ ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ କି ସଫଳତା ପାଇଛନ୍ତି ?

ତ୍ରି.ମ.-ଦେଖନ୍ତୁ, ଜଣଙ୍କଠାରେ ପ୍ରତିଭା ଥିବ, ସେ ସାଧନା ବଳରେ ତାକୁ ବିକଶିତ କରିବେ। ତେବେ ସେ ଜଣେ ସଫଳ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟିକ ବା ସାହିତ୍ୟିକ ହୋଇପାରିବେ। ମୁଁ ଶିଶୁସାହିତ୍ୟ ଓ ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେପରି କିଛି କରିନାହିଁ। ସାମୟିକ ଭାବରେ ଶିଶୁ ଉପଯୋଗୀ ଗପ, କବିତା ଲେଖେ। ସେଗୁଡ଼ିକ - ମନପବନ, ଶିଶୁଲେଖା, ସୁନାପିଲା, ଟୁଉଁକୁମୁଷି, ଆ' ଜହ୍ନମାମୁ ସରଗଶଶୀ, ବାନର ସେନା ଆଦି ଶିଶୁପତ୍ରିକା, 'ସମାଜ' ର ଶିଶୁରାଇଜ, 'ଧରିତ୍ରୀ' ର ପିଲାଙ୍କ ଧରିତ୍ରୀ, 'ସମ୍ବାଦ' ର ତୁମପାଇଁରେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ। ଗପ ଓ କବିତା ବହି ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି। କେନ୍ଦ୍ର ସଂସ୍କୃତି ବିଭାଗ ତରଫରୁ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ ଉପରେ ଗବେଷଣା ପାଇଁ ଦୁଇବର୍ଷ ଲାଗି (୨୦୧୪ - ୧୬) ସିନିଅର୍ ଫେଲୋସିପ୍ ପାଇଥିଲି। ବିଷୟ ଥିଲା - ଓଡ଼ିଆ ଶିଶୁ ଗୀତିକବିତା ଓ ଗୀତିକବି। ଏହାକୁ ଚାରିଟି ବିଭାଗ କରିଥିଲି - ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟ, ଗୀତି କବିତାର ସଂଜ୍ଞା ଓ ସ୍ୱରୂପ, ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଶିଶୁ ଗୀତିକବିତାର ସ୍ଥାନ ଏବଂ ମଧୁସୂଦନ ରାଓଙ୍କଠାରୁ ସୁନାମଣି ରାଉତଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଚିଶଜଣ ଶିଶୁ ଗୀତିକବିଙ୍କର ସାମଗ୍ରିକ କୃତି।

କ୍ଷୁଦ୍ର ଗଳ୍ପ, ମିନିଗପ, ମିନି କବିତା, ଜୀବନୀ ବିଭିନ୍ନ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଓ ପତ୍ରପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି। କେତେକ ପତ୍ରିକା, ସ୍ମରଣିକା, ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ପୁସ୍ତିକା ସଂପାଦନା କରିଛି। ଚିନ୍ମୟୀ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀଙ୍କ ସଂପାଦନାରେ ତ୍ରୈମାସିକ ପତ୍ରିକା 'ଭିଜାମାଟି' ଓ ମାସିକ ପତ୍ରିକା 'ଆମରିସତ୍ୟ' ର ଯଥାକ୍ରମେ ମାର୍ଗଦର୍ଶକ ଓ ସହସଂପାଦକ ରହିଛି।

୧୯୭୩ ମସିହାରେ ଜଟଣୀ ଚିନ୍ତନଚକ୍ର ନିଜେ ଗଢ଼ିଥିଲି, ୧୯୭୬ରେ କେତେଜଣ ମିଶି 'ଜଟଣୀ ସାଂସ୍କୃତିକ ପରିଷଦ' ଏବଂ ୧୯୭୮ ରେ 'ଜଟଣୀ ସାହିତ୍ୟ ସଂସଦ' ଗଢ଼ିଥିଲୁ। ଏଗାରବର୍ଷ ଜଟଣୀ ସାହିତ୍ୟ ସଂସଦର ସଭାପତି ଥିଲି। ୧୯୯୯ ରେ ଦିଲ୍ଲୀସ୍ଥିତ ନ୍ୟାସନାଲ୍ ବୁକ୍ ଟ୍ରଷ୍ଟ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ତରଫରୁ ଏପ୍ରିଲ ପ୍ରଥମ ସପ୍ତାହରେ କନ୍ତିଆ ବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ପ୍ୟାକେଟ୍‌ଟିଏ ଓ ପ୍ରାଚୀରପତ୍ର ସହ ଚିଠିଟିଏ ଥିଲା। ଏପ୍ରିଲ ୨୩ ତାରିଖରେ ବିଶ୍ୱ ପୁସ୍ତକ ଦିବସ ପାଳନ କରିବାକୁ ଏଥିରେ ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା। ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପାଳନ କରିବା ସହିତ ଜଟଣୀରେ ସାହିତ୍ୟିକଙ୍କୁ ନେଇ ବୈଠକ କରାଇଥିଲି। ପୁସ୍ତକମେଳାଟିଏ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲି। ପୁସ୍ତକମେଳା ହେଲା। ମୁଁ ବାରବର୍ଷ ଏହାର ସଂପାଦକ ଥିଲି।

ଏହାବ୍ୟତୀତ ବିଭିନ୍ନ ସାହିତ୍ୟ ସଭାରେ ଯୋଗଦିଏ।

ବାରଟି ଶିଶୁ କିଶୋର ଉପଯୋଗୀ ଗୀତିନାଟ୍ୟ ରଚନା କରିଛି। ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଭିନ୍ନ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଦ୍ୱାରା ଅଭିନୀତ ହୋଇ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଶଂସିତ। 'ସୀତା ବନବାସ', ଆକାଶବାଣୀର ର 'ଯୁବବାଣୀ' ରେ ଏକାଧିକବାର ପ୍ରସାରିତ।

ପ୍ରକାଶିତ ପୁସ୍ତକ -

ସୀତା ବନବାସ - ଗୀତିନାଟ୍ୟ - ୧୯୭୬, ଇଟିକିଲି ମିଟିକିଲି - ଶିଶୁକବିତା - ୧୯୭୬, ବିପ୍ଳବୀ ମଦନଲାଲ - ଜୀବନୀ - ୧୯୮୫, ଫୁଲରେ ମହୁ - ଶିଶୁଗପ - ୧୯୮୮ ଏବଂ ଅଚଳପତ୍ର - ସଂକଳନ -୨୦୧୩ ।

ପ୍ର.ଦା- ଆପଣ ସମାଜର ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟା ଅନୁଭବ କରନ୍ତି। ଏ ସଂପର୍କରେ ସମ୍ବାଦପତ୍ରର ସଂପାଦକଙ୍କୁ ଚିଠିମାଧ୍ୟମରେ ଜଣାନ୍ତି। ଏହା ସମାଜ ଉପରେ କି ପ୍ରଭାବ ପକାଏ ?

ତ୍ରି.ମ.-ସମାଜର ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟା ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି। ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଓ ବିଭିନ୍ନ ଗଣମାଧ୍ୟମରୁ ଜାଣୁଛି। ଏସବୁର କାରଣ, ନିରାକରଣ ଓ ପ୍ରଭାବ ସଂପର୍କରେ ସଂପାଦକଙ୍କୁ ପତ୍ର, ସମାଜ, ଧରିତ୍ରୀ, ସମ୍ବାଦ, ସମ୍ବାଦ କଳିକା, ସୁବାର୍ତ୍ତା ଆଦିରେ ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି। ପ୍ରଫେସର ଅବନୀ କୁମାର ବରାଳଙ୍କ ପରାମର୍ଶ କ୍ରମେ ପ୍ରାୟ ୩୦୦ଟି ପତ୍ରକୁ ନେଇ 'ଅଚଳପତ୍ର' ନାମକ ସଂକଳନ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି।

ପ୍ର.ଦା- ଆପଣ ଅନେକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଗଢ଼ିଛନ୍ତି। ଏହାର ସଫଳତା ସଂପର୍କରେ ଆପଣଙ୍କ ମତାମତ କ'ଣ ?

ତ୍ରି.ମ.-ମୋ ଗାଁ ଚମ୍ପାଝର। ଛୋଟ ତଥା ଶିକ୍ଷିତ ଗାଁ। ସେତେବେଳେ ଗାଁ'ର ଛୋଟ ବଡ଼ ହୋଇ ଦଶ ବାର ଜଣ ହାଇସ୍କୁଲରେ ପଢୁଥାଉ। ଗୋଟିଏ ଫୁଟ୍‌ବଲ୍ ଟିମ୍ ଓ ଗୋଟିଏ ଭଲିବଲ ଟିମ୍ ଗଢ଼ି ଖେଳିଲୁ। ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଆୟୋଜନ କରାଉଥିଲୁ। ଅବହେଳିତ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିବା ବହୁବର୍ଷର ପାଠାଗାରର ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରି ବିକଶିତ କରାଇଲୁ। ଖଟପକାଇ, ଶାଢ଼ୀରେ ସିନ୍ ଓ ୱିଙ୍ଗସ୍ ଟାଂଗି , ପେଟ୍ରୋମାକ୍ସ ଲାଇଟ୍ ଲଗେଇ ଡ୍ରାମା କଲୁ। ପରେ ବଡ଼ ଡ୍ରାମା କରିଥିଲୁ। କୁଦିଆରୀରେ ଶିକ୍ଷକତା କରିବା ସମୟରେ ୧୯୭୪ ରେ କୁଦିଆରୀ ହାଇସ୍କୁଲ ପ୍ରତିଷ୍ଠାରେ ଶିକ୍ଷିତ ଯୁବକମାନଙ୍କ ସହ ମିଶି କାମ କରିଥିଲି। ଗ୍ରାମର କେତେକ ବରିଷ୍ଠ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଶିଶୁଶିକ୍ଷା ସଦନ ନାମରେ ଓଡ଼ିଆ ମାଧ୍ୟମ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ଗଢ଼ି ତା'ର ସଂପାଦକ, ପ୍ରଜ୍ଞାସାଥି ଶୋଭନୀୟ ଶିକ୍ଷାଶ୍ରମର ସଭାପତି, କନ୍ତିଆର ରାଧାକୃଷ୍ଣ ସାଂସ୍କୃତିକ ପରିଷଦର ସଭାପତି, ସଂଗୀତାନୁଷ୍ଠାନ, 'ପୁରାତନୀ'ର ସଭାପତି, 'ନୃତ୍ୟଶ୍ରୀ' ନାମକ ଓଡ଼ିଶୀ ନୃତ୍ୟ ଏବଂ ସଂଗୀତାନୁଷ୍ଠାନର ସଭାପତି, ଆଦର୍ଶ ଶିକ୍ଷକ ତଥା ବରିଷ୍ଠ ସାହିତ୍ୟିକ ବିପିନ ବିହାରୀ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଏକକ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଓଡ଼ିଶା ଭାଷା ଓ ଗବେଷଣା କେନ୍ଦ୍ର ତଥା ବିପିନ ବିହାରୀ ପାଠାଗାରର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସଭାପତି ଅଛି। ସରସ୍ୱତୀ ଶିଶୁବିଦ୍ୟା ମନ୍ଦିରର ସଭାପତି ରୂପେ ଚାରିବର୍ଷ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲି। ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକର ସାମଗ୍ରିକ ବିକାଶ, ନୀତିନିଷ୍ଠ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ସୁପରିଚାଳନା ପ୍ରତି ବେଶି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥାଏ। ପୂର୍ବରୁ ଶିକ୍ଷକସଂଘ, ସାହିତ୍ୟ ସଂସଦ ଓ ପୁସ୍ତକମେଳା କଥା ତ କହିଛି।

ପ୍ର.ଦା-ପାଣ୍ଡବଜେନା ଫାଉଣ୍ଡେସନ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ଜଟଣୀ ନିର୍ବାଚନ ମଣ୍ଡଳୀର ଗରିବ ମେଧାବୀ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନର ସଫଳତା ସୂତ୍ର କ'ଣ ?

ତ୍ରି.ମ.- ୨୦୦୮ ମସିହାରେ ସଂସ୍କୃତି ସୁରକ୍ଷା ସମିତିର ସକ୍ରିୟ ସଭ୍ୟ କୈଳାସ ଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ, ଚିତ୍ତରଂଜନ ପ୍ରଧାନ ଓ ମୁଁ ମେଧାବୀ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧିତ କରିବାପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଲୁ। ମଦନପୁର ଗ୍ରାମର ସମାଜସେବୀ ସନ୍ତୋଷ କୁମାର ଜେନା ଏଥିରେ ସାମିଲ ହେଲେ। ଆର୍ଥିକ ଅନଗ୍ରସର ମେଧାବୀ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ପଢ଼ିବାରେ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଏବଂ ସମସ୍ତ ଅର୍ଥ ନିଜେ ବହନ କରିବାକୁ ସେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ। ତାଙ୍କର ଜେଜେଙ୍କ ନାମରେ ନାମିତ 'ପାଣ୍ଡବଜେନା ଫାଉଣ୍ଡେସନ୍' ଏହାର ପ୍ରାୟୋଜକ ଏବଂ ସଂସ୍କୃତି ସୁରକ୍ଷା ସମିତି, ଜଟଣୀ ଏହାର ଆୟୋଜକ ଅଟନ୍ତି। ଜଟଣୀ ନିର୍ବାଚନ ମଣ୍ଡଳୀର ଏଭଳି ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ନାମଲେଖା, ପରୀକ୍ଷା ଫି, ବହି, ସାଇକେଲ୍, ମୋବାଇଲ୍ ଆଦି ଦିଆଯାଉଛି। ଏହି ୧୪ ଭର୍ଷ ଭିତରେ ହଜାର ହଜାର ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ଏହାଦ୍ୱାରା ଉପକୃତ ହେଉଛନ୍ତି। ସେ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ଛାତ୍ରୀ ଓ ଅନେକ ପିତୃହୀନା। ବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ତାଲିକା ଆଣି ଆମେ ସେମାନଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇ ସ୍ଥିତି ପରୀକ୍ଷା କରି ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରୁଛୁ। କେତେକଙ୍କର ଦୁଃସ୍ଥିତି ଦେଖି ମୁଁ ଦୁଃଖାଭିଭୂତ ହୋଇପଡ଼େ। ସହାୟତା ମିଳୁନଥିଲେ ଅନେକଙ୍କର ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣରେ ଡ଼ୋରି ବନ୍ଧା ହୋଇଯାନ୍ତା।

ପ୍ର.ଦା-ସେବାମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରତି ଆପଣ ଆକର୍ଷିତ ହେବାର ଉତ୍ସ କ'ଣ ?

ତ୍ରି.ମ.- ମୋ ନନା ଗାଁ'ର ବିଭିନ୍ନ ଧାର୍ମିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ ଓ ସାମାଜିକ କାର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ରହିଥିଲେ। ମୁଁ ସେଥିରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲି। ହାଇସ୍କୁଲରେ ପଢୁଥିବା ଗାଁ'ର ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନେ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇ ମାସର ଗୋଟିଏ ରବିବାର ଦିନ ଗାଁ ପୋଖରୀ, ମନ୍ଦିର, ଗାଁ ଦାଣ୍ଡ ଓଳେଇ ସଫା କରୁଥିଲୁ। ବର୍ଷାଦିନେ ବାଡ଼ରେ ଥିବା ଗଛଗୁଡ଼ିକ ଗାଁ ରାସ୍ତା ଓ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡକୁ ମାଡ଼ିଆସେ, ଆମେ ଦଶହରା ଛୁଟିରେ ତାକୁ କାଟିକୁଟି ରାସ୍ତା ସଫାକରୁ। ଏହିପରି ମୋ ସେବା କାମର ମୂଳଦୁଆ ପଡ଼ିଥିଲା। ପ୍ରତିବର୍ଷ ଖରାଦିନ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରତିଘର ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେପାଣି ହାଣ୍ଡି/କୁଣ୍ଡ ରଖିବାକୁ ଏବଂ ନିଆଁପ୍ରତି ସତର୍କ ରହିବାକୁ ସଚେତନ କରାଉଥିଲୁ। ଶିକ୍ଷକ ହେବାପରେ ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରାମର ଘରପୋଡ଼ି, ଗୁଜୁରାଟର ଭୂମିକମ୍ପ, ରାଜ୍ୟର ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟବେଳେ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ଓ ଶିକ୍ଷକମାନେ ମିଶି ମୁଠି ଚାଉଳ ତଥା ଅର୍ଥ ଆଦାୟ କରି ସାହାଯ୍ୟ ଦେଉଥିଲୁ। ବନ୍ୟାକାଳରେ ମୋର ପୁରାତନ ଛାତ୍ରମାନେ ଚାନ୍ଦା ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତି। ଆମେ ଶୁଖିଲା ଓ ରନ୍ଧା ଖାଦ୍ୟ ନେଇ ଡଙ୍ଗାରେ ଯାଇ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରିଛୁ। ଜଟଣୀରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ମାଗଣା ଚିକିତ୍ସା ଶିବିର, ରକ୍ତଦାନ ଶିବିରରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହି ଆୟୋଜକଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହିତ କରେ। କେତେକ ହୃଦ୍‌ରୋଗୀ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରୋଗୀଙ୍କୁ ମାଗଣାରେ ଚିକିତ୍ସା ସୁବିଧା ପାଇବାପାଇଁ ସହାୟତା କରିଛି। ଏଥିରେ ଆତ୍ମତୃପ୍ତି ଲାଭ କରିଛି।

ପ୍ର.ଦା-ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରିୟ ପତ୍ରିକା 'ଆମରିସତ୍ୟ' ସଂପର୍କରେ କିଛି କୁହନ୍ତୁ ।

ତ୍ରି.ମ.- 'ଆମରିସତ୍ୟ' ଜନ୍ମକାଳରୁ ତାକୁ ମୁଁ ଭଲପାଇଛି। ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ ପତ୍ରିକାଟିଏ। ସେଥିପାଇଁ ପାଠକୀୟ ଆଦୃତି ଲାଭ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଛି। ପାଠକଙ୍କର ପଠନତୃଷ୍ଣା ମେଣ୍ଟାଇବାଭଳି ସବୁପ୍ରକାରର ଲେଖା ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି। ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତରଗୁଡ଼ିକ ବିଶେଷ ଆକର୍ଷଣୀୟ ହେଉଛି। ବାରବର୍ଷଧରି ନିୟମିତ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ସାହଜନକ ଏବଂ ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଡ. ପ୍ରମୋଦ ଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ ଓ ତାଙ୍କ ପରିବାରର ଅବଦାନ ପ୍ରଶଂସନୀୟ। କେତେଜଣ ବରିଷ୍ଠ ତଥା ସମ୍ମାନାସ୍ପଦ ସାହିତ୍ୟିକ ଓ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀଙ୍କ ସହଯୋଗ ଏହାକୁ ଆଗେଇନେବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଛି। 'ଆମରିସତ୍ୟ' ଗୋଟିଏ ପତ୍ରିକା ନୁହେଁ – ପାଠକୀୟ ସେବା କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ।

ପ୍ର.ଦା- ତ୍ରିଲୋଚନ ମହାପାତ୍ର ମହୋଦୟ ଯାହା କହିଛନ୍ତି , ଏହା ତାଙ୍କର ଗର୍ବ ବା ଅହଂକାର ବୋଲି ମନେ ନକରିବାକୁ ପ୍ରଣମ୍ୟ ପାଠକମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ବିନମ୍ର ନିବେଦନ କରୁଛି।

ଲୋକର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଦୁର୍ବଳତା ହେଉଛି, ସେ ନିଜକୁ ଖୁବ୍ ବିଜ୍ଞ ବୋଲି ମନେକରେ ।